

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Bálint Tünde (.....) ügyvéd által képviselt, felperes neve(.....) felperesnek - a dr. ifj. Hirsch Tamás ügyvéd (.....) által képviselt, Budapest I. Kerület, Budavári Önkormányzat (I.rendű alperes címe) I. rendű és a Budavári Önkormányzat Polgármesteri Hivatala (I.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen - szerzői jogsértés megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. március 19. napján kelt, 8.P.633.241/2005/30. számú ítélete ellen az alperesek 31. sorszám alatti fellebbezése és a felperes Pf.3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet teljes egészében elutasítja. Mellőzi az alperesek egyetemleges marasztalását. A II. rendű alperes vonatkozásában a jogsértést megállapító rendelkező részt azzal pontosítja, hogy a II. rendű alperes a felperes szerzői vagyoni jogait sértette meg azzal, hogy a felperes által készített grafikai alkotást a kihelyezett eligazító táblákon a hozzájárulása nélkül felhasználta. A II. rendű alperes saját költségén, 15 napon belül egy-egy alkalommal köteles közzé tenni az ítélet fentiekben pontosított jogsértést megállapító rendelkező részét a ... és a című napilapokban 2/48 oldal terjedelemben, fekete-fehér kivitelben. A felperes javára a II. rendű alperes vonatkozásában megállapított elsőfokú perköltség összegét 300.000 (Háromszázezer) Ft-ra felemeli és kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 50.000 (Ötvenezer) Ft elsőfokú perköltséget. Az elsőfokú ítéletet egyebekben helybenhagyja.

Köteles 15 napon belül megfizetni a felperes az I. rendű alperesnek 12.000 (Tizenkettőezer) Ft, a II. rendű alperes a felperesnek 60.000 (Hatvanezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A megismételt eljárást követően meghozott ítéletében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. és II. rendű alperes a felperes szerzői jogait megsértette, amikor hozzájárulása nélkül felhasználta az általa készített grafikai alkotást a ... kihelyezett eligazító táblákon, Budavári Önkormányzat felirattal. Együttesen kötelezte az alpereseket, hogy az ítéleti megállapítást saját költségükön tegyék közzé a és a ... című napilapokban. Kötelezte az alpereseket, hogy külön-külön

szolgáltatassanak adatot arról, hogy még milyen módon történt felhasználás, arra is kiterjedően, hogy ki készítette, forgalmazta a grafikákat. Egyetemlegesen kötelezte az alpereseket, hogy a felperesnek fizessenek meg 500.000 Ft jogdíjat, továbbá 500.000 Ft nem vagyoni kártérítést és az összegek után 2003. február 20. napjától járó törvényes mértékű kamatot. Valamint együttesen kötelezte alpereseket, hogy távolítsák el azokat a táblákat a területéről, amelyeken a felperes grafikája szerepel, de neve nem került feltüntetésre. Ezen felül kötelezte az alpereseket, hogy egyenként fizessenek meg a felperesnek 200.000 Ft perköltséget. A fenti kötelezettségek teljesítésére az alpereseknek 15 napot engedett.

A megállapított tényállás lényege szerint a felperes, aki grafikusművész 1986-ban az megkeresésére a egy olyan grafikát készített, ami a XVII. században divatos ábrázolási móddal akként ábrázolja a városrészt, hogy jól lehet látni az utcákat és felismerhetőek az épületek is. A megrendelő gmk. abban állapodott meg a felperessel, hogy egy ízben lehet a rajzot sokszorosítani. A felperes később tapasztalta, hogy a, illetve aban több helyen is térképtáblákon szerepel a rajza.

A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérve, hogy az I. és II. rendű alperes megsértette és folyamatosan sérti a szerzői jogait azzal, hogy engedélye és a nevének feltüntetése nélkül felhasználta a grafikai alkotását. Továbbá kérte az alpereseket kötelezni adatszolgáltatásra, elégtételadásra, jogdíj és nem vagyoni kártérítés megfizetésére és arra, hogy gondoskodjanak a térképtáblák jogsértő jellegének a megszüntetéséről.

Az alperesek elsődlegesen azt vitatták, hogy a perbeli térkép szerzői jogi védelem alatt áll, valamint azzal védekeztek, hogy a II. rendű alperes eredetileg grafikust bízta meg a térkép elkészítésével, erről készített később azKft a II. r. alperes megbízása alapján újabb táblákat.

Az elsőfokú bíróság annak a kérdésnek a vizsgálatára, hogy a felperes grafikai alkotása szerzői jogi védelem alatt áll-e, a Szerzői Jogi Szakértői Testületet rendelte ki, és a szakvélemény alapján megállapította, hogy aban kihelyezett táblák a felperes grafikai alkotása alapján készültek, amely grafikai alkotás szerzői jogi védelmet élvez. A döntését a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) rendelkezéseire alapította, figyelemmel arra, hogy az alperesek sérelmezett magatartása akkor kezdődött, amikor 2001-ben azKft-től megrendelt új - a felperes grafikai alkotása alapján készült - térképek a vár-negyedben kihelyezésre kerültek.

Az Szt. 4. § (1) bekezdésére, a 9. § (1) bekezdésére és a 16. § (1) bekezdésére hivatkozva kifejtette az elsőfokú ítélet, hogy az alpereseknek engedélyt kellett volna kérniük a felperes grafikai alkotásának a felhasználásához, de ezt elmulasztották. Ezért az Szt. 94. § (1) bekezdése a) pontja alapján a jogsértést megállapította mindkét alperessel szemben és alkalmazta a kért jogkövetkezményeket. Az volt az álláspontja, hogy az I. rendű alperes maga is felel a jogosulatlan felhasználás miatt,

mivel a neve szerepel a kihelyezett táblákon és nem tett olyan előadást, arra tudomása vagy döntése ellenére került volna sor. A II. rendű alperes vonatkozásában pedig saját nyilatkozata alapján megállapítható volt az a tevőleges magatartás, ami a jogsértéshez vezetett.

Az elsőfokú bíróság az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pontja és a 16. § (4) bekezdése alkalmazásával egyetemlegesen kötelezte az alpereseket 500.000 Ft szerzői jogdíj megfizetésére. Kifejtette, hogy a megítélt összeg nem tekinthető eltúlzottnak arra is figyelemmel, hogy a táblák már régóta láthatók, sőt újabbak is kerültek kihelyezésre, továbbá, hogy a szerző nyilatkozata szerint megállapodás esetén is ilyen összegű díjat kért volna.

A felperes 500.000 Ft összegű nem vagyoni kártérítés iránti igényét is alaposnak találta az Szjt. 94. § (2) bekezdésére, valamint a Ptk. 339. § (1) bekezdésére és 355. § (1) bekezdésére hivatkozva. Kifejtette, hogy az ezen a címen járó összegnek kellő reparációt kell nyújtania a név feltüntetésének elmaradása miatt elszenvedett sérelemért. A marasztalási összeg megállapításánál értékelte a Budai Vár külföldiek általi látogatottságát, valamint, hogy az orientáló táblák kb. 15 éve láthatóak és arra is kitért, hogy még a felperes sajátos rajzolási stílusát ismerők számára sem egyértelmű, hogy az ő rajzáról van-e szó vagy csak ahhoz nagyban hasonlóról. Mindezt mérlegelve úgy találta, hogy az 500.000 Ft nem tekinthető eltúlzottnak és egyetemlegesen kötelezte az alpereseket annak megfizetésére, kamattal együtt. Okfejtése szerint az alperesek kötelezettségének egyetemlegességét az alapozza meg, hogy az alperesek nem tárták fel, hogy melyikük döntése vezetett a jogsértő felhasználáshoz, de nyilvánvalóan egymásra tekintettel cselekedtek akkor, amikor a táblák az I. rendű alperes nevének a feltüntetésével kerültek kihelyezésre.

Az ítélet ellen alperesek fellebbezéssel éltek, elsődlegesen annak megváltoztatását, másodlagosan hatályon kívül helyezését kérték

A fellebbezésükben elsődlegesen azt sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen marasztalta. Állították, hogy a tevékenységük jól elkülönülten szétválasztható és pontosan megállapítható, hogy ki kötötte a szerződést és kinek a neve szerepel a táblákon. Ezért közös károkozásról sem lehet szó. Nem látták bizonyítottnak azt az ítéleti megállapítást, hogy egymás tevékenységéről tudva, arra tekintettel cselekedtek.

Emellett előadták, hogy nem jártak el felróhatóan, úgy jártak el, ahogy az adott helyzetben elvárható, amikor egy másik művésztől megrendelték a grafikát és kihelyezték azokat. Nem voltak abban a helyzetben, hogy az átvett grafikák eredetiségében kételkedjenek. Ezért a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint mentesülnek a kárfelelősség alól, illetve a Ptk. 339. § (2) bekezdése szerinti részbeni mentesítésük alkalmazásának is helye lehet.

A nem vagyoni kár és a vagyoni kár bekövetkezését nem látták bizonyítottnak, jogalapja fennállása esetén annak eltúlzottságára hivatkoztak, mint ahogy eltúlzottnak tekintették az elégtétel módját is.

A felperes az ítélet helybenhagyását kérte, egyben csatlakozó fellebbezést nyújtott be, amelyben kérte az ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezésének megváltoztatását és annak 658.000 Ft-ra történő felemelését. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság felajánlása ellenére nem tartotta szükségesnek az ügyvédi megbízási szerződés csatolását, ugyanakkor ítélete indokolásában nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a benyújtott kimutatásban foglaltakat miért nem fogadta el a perköltségről való döntése során. Csatolta a megbízási szerződést és annak módosítását.

Az I. r. alperes fellebbezése teljes egészében, a felperes csatlakozó fellebbezése részben alapos, a II. r. alperes fellebbezése alaptalan.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy mindkét alperes megsértette a felperes szerzői vagyoni jogait, az I. rendű alperes azzal, hogy a neve a táblákon feltüntetésre került és nem állította, hogy a II. rendű alperes a beleegyezése nélkül intézkedett a felirat elkészítéséről, a II. rendű alperes pedig a tevőleges magatartásával.

A szerzői jog megsértése objektív felelősségi alakzat, ezért a megállapíthatósága vizsgálatakor annak van jelentősége, hogy a jogsértés ténylegesen kinek a tevékenységével valósult meg, illetve kinek a tevékenységével hozható összefüggésbe.

Az 2001-ben kötött, perben csatolt szerződés és a meghallgatott tanúk nyilatkozata alapján egyértelmű, hogy a felhasználás a II. rendű alperes részéről valósult meg, az I. rendű alperes vonatkozásában felhasználási cselekmény nem volt feltárható. Nem hivatkozott a felperes olyan önkormányzati döntésre vagy intézkedésre, amely az adott felhasználásról szólt, nem csatolt olyan megrendelést, illetve vállalkozási vagy megbízási szerződést, amelyben az I. r. alperes adott volna megbízást a jogvita alapjául szolgáló cselekményre.

Az a körülmény, hogy a jogellenesen felhasznált táblákon az I. rendű alperes neve szerepel, nem igazolja, hogy a táblák kihelyezése az ő tevékenységének eredménye, különösen a II. rendű alperes és az közötti szerződésre, valamint tanú vallomására figyelemmel, amely szintén megerősíti, hogy a II. rendű alperes kötötte a szerződést, és adta át a-féle tönkrement térképtáblát a stúdiónak.

Nem volt tehát ismert és igazolt olyan magatartás, ami az I. rendű alperes részéről felhasználásnak minősülhetne. Önmagában az, hogy tudott a II. r. alperes magatartásáról - amint arra a fellebbezési ellenkérelem hivatkozott - nem elegendő a jogsértés megállapításához. Összehangolt cselekvés sorozatuk pedig nem volt bizonyított.

Az I. rendű alperes vonatkozásában mindezek alapján nem volt bizonyított a jogellenes felhasználási cselekmény megvalósítása, ezért az I. rendű alperessel szemben a jogsértést tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság és tévesen alkalmazta vele szemben a jogkövetkezményeket is.

Az I. rendű alperes fellebbezése a kifejtettek folytán eredményre vezetett, erre tekintettel az ő vonatkozásában a másodfokú bíróság az ítéletet megváltoztatta és a keresetet vele szemben elutasította.

A II. rendű alperes tekintetében azonban az elsőfokú bíróság helyes döntést hozott és annak az indokaival is nagyobb részt egyetért a másodfokú bíróság.

A szakvélemény tükrében egyértelművé vált, hogy a Budai Várban kihelyezett táblák a felperes alkotásának a felhasználásával, a felperes grafikai alkotása alapján készültek, amelynek egyéni, eredeti jellegét a fellebbezés már nem vitatta. Az ekként megvalósult, engedély nélküli felhasználás az Szjt. 16. § (1) bekezdése értelmében a II. rendű alperes részéről jogszerűtlen, mivel felperes a művének átdolgozott formában történő felhasználását nem engedélyezte. A II. rendű alperes vonatkozásában a jogsértést helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, mindössze annak pontosítását látta szükségesnek a másodfokú bíróság az egyértelműség és szabatosság érdekében.

A jogsértéssel szemben nem védekezhetett eredményesen azzal a II. rendű alperes, hogy a vitás művet megrendelésre eredetileg készítette, és ő nem tudott arról, hogy az a felperes művéről, annak jogosulatlan megváltoztatásával készült. A szerzőt megillető kizárólagos szerzői jog abszolút jellege miatt a jogsértés megállapítása szempontjából nem értékelhető, hogy a felhasználás jóhiszeműen történt-e. A szerzői jogsértés objektív jellegű tényállás, nem függ a jogsértő jó- vagy rosszhiszeműségétől.

A fellebbezés szükségtelenül fejtette ki érveit a vagyoni kártérítés kérdésében. Az elsőfokú bíróság, a keresetnek megfelelően, jogdíj megfizetéséről rendelkezett, nem a Ptk. 339. §-a szerinti kártérítésről. Helyesen fejtette ki, hogy a jogszerűtlen felhasználás fejében a felperest az Szjt. 16. § (4) bekezdése alapján díjazás illeti meg, amelyet az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pontja alapján gazdagodásként lehet elszámolni.

A jogdíj összege pedig - mivel felhasználási szerződés esetében összege szabadon állapítható meg - bírói mérlegelés tárgya, amit az elsőfokú bíróság helyesen végzett el és a felhasználás időbeli és területi mértékéhez igazodóan állapított meg. A másodfokú bíróság egyetért azzal, hogy aban, amely az ország egyik leglátogatottabb turisztikai helyszíne, a hét különböző helyen, hosszú éveken keresztül történő felhasználásra tekintettel, nem volt eltúlzott a felperes igénye. A jogdíj megfizetésére azonban a fent kifejtettek figyelemmel csak a II. rendű alperes köteles, mivel a jogsértő felhasználást ő valósította meg.

A nem vagyoni kártérítés kérdésében is helyes következtetésre jutott az elsőfokú bíróság. Ennek alapját abban látta, hogy a felperes neve a kihelyezett táblákon nem került feltüntetésre.

A felperes nem igényelte, hogy e jogsértés kapcsán is megállapító döntést hozzon a bíróság, csak a jogkövetkezmény alkalmazását kérte. Nem szükséges, hogy a nem vagyoni kárigény elbírálásakor a személyhez fűződő jogsértés megállapítása iránti kérelem is egyidejűleg előterjesztést és a rendelkező rész szintjén elbírálást nyerjen, a megítélésekor azonban a jogsérelem jogalapja kérdésében állást kell foglalni.

Bár megfelelően vizsgálta az elsőfokú bíróság ezt az igényt és döntése is helyes volt, indokolását annyiban szükséges kiegészíteni, hogy a II. rendű alperes azzal a magatartásával, hogy a felperes, mint szerző nevét nem tüntette fel a műve felhasználása során, a felperesnek az Szjt. 12. § (1) bekezdése szerinti névviseléshez fűződő szerzői személyiségi jogát sértette meg.

Az Szjt. 12. § (1) értelmében a szerzőt megilleti a jog, hogy művén szerzőként feltüntessék. A szerzőt a mű részletének átvétele, idézése vagy ismertetése esetén is meg kell jelölni.

A szerzőségéből eredő egyik alapvető személyhez fűződő jog, hogy a szerzőt e minőségében a mű bármilyen felhasználása esetén feltüntessék. Az adott esetben nem vitásan ez nem történt meg, a rendelkezésre álló adatok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felperes nevének feltüntetése elmaradt a felhasználás során. Ez a jogsértő II. rendű alperesi magatartás pedig okozati összefüggésben áll a felperes nem vagyoni hátrányával.

Az elsőfokú bíróság helyesen jelölte meg a nem vagyoni kártérítés jogalapjául az Szjt. 94. § (2) bekezdését, a Ptk. 339. § (1) bekezdését és a 355. §-ának (1) bekezdését. Ehhez még szükséges a (4) bekezdésre is hivatkozni, amely szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A másodfokú bíróság annyiban azonban egyetértett az alperesi fellebbezés érveivel, hogy a nem vagyoni kártérítés kapcsán a felperesnek kell bizonyítania, miszerint őt hátrány érte a jogellenes alperesi magatartás folytán.

A felperes saját nyilatkozatán kívül a perben erre vonatkozóan további bizonyítás nem történt. A Legfelsőbb Bíróság azonban már több eseti döntésében rámutatott, miszerint a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése alapján a jogsértés jellegéből és körülményeiből következően, adott esetben külön bizonyítás nélkül is elfogadhatja köztudomású tényként a bíróság, hogy a személyhez fűződő jog megsértése miatt a

sérelmet szenvedett személyt érte olyan nem vagyoni hátrány, amely a nem vagyoni kárpótlás iránti keresetet megalapozza.

A jelen ügyben a másodfokú bíróságnak az volt az álláspontja, hogy a felperes előadása alapján a hátrány mibenléte és bekövetkezése, köztudomású tényként elfogadható. Köztudottnak vehető ugyanis, hogy egy neves grafikus művész számára hátrányt jelent, ha akár a szakma, akár a művet megnézők a nevének elhagyása miatt nem tudják a személyéhez kötni azt. Ezzel ismertsége, elismertsége csorbát szenvedhet. Ezt meghaladóan azonban a felperes további konkrét hátrányt nem jelölt meg, más olyan hátrányos szakmai vagy élethelyzetre nem hivatkozott, ami okozati összefüggésben állt volna a II. rendű alperesi jogsértéssel. Erre figyelemmel a köztudomású hátrány alapján lehetett megállapítani a nem vagyoni kártérítést. Annak összegszerűségét az elsőfokú bíróság helyesen határozta meg, tekintettel a jogsértés súlyára, valamint az összegszerűség tekintetében kialakult bírói gyakorlatra.

Az elégtételről is helyesen határozott az elsőfokú bíróság, azzal a másodfokú egyetértett, de az egyértelműség és a végrehajthatóság érdekében annak módját az elégtétel adásának pontos formáját és terjedelmét meghatározta a közzététel költségéről való hivatalos tudomása alapján, a jogsértéshez igazodóan.

Ez azonban a II. rendű alperes tekintetében nem befolyásolta, hogy fellebbezése eredményre nem vezetett.

A felperes csatlakozó fellebbezését a másodfokú bíróság nagyobb részben alaposnak találta a következők alapján.

A felperes javára az elsőfokú bíróság perköltséget állapított meg, és fejenként 200.000 Ft megfizetésére kötelezte az alpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdésére hivatkozva, amely a kereseti illetéket is tartalmazta. Nem adta indokát azonban annak, hogy miért nem fogadta el a felperestől az ügyvédi megbízási szerződést és a munkadíjról szóló kimutatást, amelynek alapján a felperes a lerótt 120.000 Ft illetéken felül 449.000 Ft ügyvédi munkadíj megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket.

A másodfokú bíróság elfogadta a perköltségről való döntése alapjául a felperes által az elsőfokú eljárás során felajánlott megbízási szerződést és annak módosítását, amelyek szerint a felperes és jogi képviselője 2002. júniusában 6.000 Ft + áfa díjban állapodtak meg, amely módosításra került közöttük 2005. decemberétől 10.000 Ft + áfa díjazásra.

Figyelemmel az első és a megismételt elsőfokú eljárás során megtartott tárgyalások száma, időtartama, valamint az eljárás során benyújtott és átvett beadványok száma alapján számítható időre, az ügy súlyára, valamint arra is, hogy az alperesi fellebbezés eredményeként az I. rendű alperes vonatkozásában a felperes pervesztesnek minősül, a képviselői munka és az előlegezett költségre tekintettel

300.000 Ft-ban látta mérlegeléssel megállapíthatónak a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése a) pontja és a (2) bekezdése alapján a felperes javára az elsőfokú részperköltség összegét, amelynek viselésére a II. r. alperes a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint köteles.

A Fővárosi Ítéltábla a kifejtettek szerint az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.

A pervesztesség-pernyertesség arányára figyelemmel rendelkezett a felek másodfokú perköltségéről. Az eredményesen fellebbező I. r. alperes javára a felperes köteles a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján másodfokú perköltséget fizetni, amelynek összege a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (2) és (5) bekezdése alapján nyert megállapítást áfával növelten. A II. rendű alperes a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes másodfokú részperköltségé megfizetni a megbízási szerződésre figyelemmel a hivatkozott IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel.

Budapest, 2009. február 5.

. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Pullai Ágnes s.k.
előadó bíró

. Fülöp Györgyi s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
bírószági ügyintéző